

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/56/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1121209662
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1121209662.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku, v právnej veci manželky: A. B. C., D., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, E., právne zastúpená: Advokátska kancelária Červenková, s.r.o. so sídlom Dunajská 1, Bratislava, a proti manželovi: A. A. C., F., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. X, E., právne zastúpený: JUDr. Zuzana Kresák Kamenská, advokátka so sídlom Mostová 2, Bratislava, v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode: A. C., nar. XX.XX.XXXX, a B. H. C., nar. XX.XX.XXXX, obe deti bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, so sídlom Vazovova 7/A, Bratislava, o odvolaní manželky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 31. marca 2022 č.k. 7P/18/2021-809, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II. až VII. týkajúcich sa úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode a v závislom výroku VIII. o trovách konania potvrdzuje.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie manželstvo rodičov maloletých detí rozviedol, obe maloleté deti na čas po rozvode manželstva zveril do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ktorá starostlivosť bude prebiehať tak, že s výnimkou sviatkov a prázdnin budú v osobnej starostlivosti matky každý nepárny kalendárny týždeň od pondelka od 16:00 h. do nasledujúceho pondelka párneho kalendárneho týždňa do 16:00 h., počas sviatkov a prázdnin budú maloleté deti v osobnej starostlivosti matky každý párne kalendárny rok počas jarných prázdnin od piatka od 19:00 h. pred jarnými prázdninami do nedele nasledujúceho týždňa do 19:00 h, každý nepárny kalendárny rok počas veľkonočných sviatkov v čase od piatka pred veľkonočnými sviatkami od 19:00 h. do utorka po Veľkonočnom pondelku do 19:00 h, každý kalendárny rok počas letných prázdnin od 1. júla od 19:00 h do 16. júla do 19:00 h a od 31. júla od 19:00 h do 15. augusta do 19:00 h., každý kalendárny rok počas Silvestra a Nového roka v čase od 30. decembra od 19:00 h. do 3. januára do 19:00 h., v osobnej starostlivosti otca budú deti s výnimkou sviatkov a prázdnin každý párne kalendárny týždeň od pondelka od 16:00 h. do nasledujúceho pondelka nepárneho týždňa kalendárneho do 16:00 h. a počas sviatkov každý nepárny kalendárny rok počas jarných prázdnin od piatka od 19:00 h. pred jarnými prázdninami do nedele nasledujúceho týždňa do 19:00 h., každý párne kalendárny rok počas veľkonočných sviatkov v čase od piatka pred veľkonočnými sviatkami od 19:00 h do utorka po Veľkonočnom pondelku do 19:00 h., každý kalendárny rok počas letných prázdnin od 16. júla od 19:00 h. do 31. júla do 19:00 h. a od 15. augusta od 19:00 h. do 31. augusta do 19:00 h a každý kalendárny rok počas vianočných sviatkov v čase

od 23. decembra od 19:00 h do 27. decembra do 19:00 h. s tým, že miestom prevzatia a odovzdania maloletých detí bude školské zariadenie, ktoré maloleté deti aktuálne navštevujú a v čase školských prázdnin a sviatkov aktuálne bydlisko rodiča, ktorému končí osobná starostlivosť. Ďalej súd rozhodol, že výživné sa neurčuje a rodičia sú povinní uhrádzať výdavky na školné a záujmové krúžky maloletých detí každý v polovici. Právo zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok majú obidvaja rodičia. Poberateľkou rodinných prídavkov bude matka a daňový bonus si bude uplatňovať otec. Vo zvyšku súd návrh matky aj otca zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

2. Súd mal preukázané, že vzťahy medzi manželmi sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že nie je predpoklad, že by manželstvo plnilo svoj účel ani nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia, preto súd podľa § 23 ods. 1 Zákona o rodine manželstvo rozviedol. V časti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom súd dôvodil, že z dokazovania vyplynulo, že obaja rodičia sú spôsobilí vychovávať maloleté deti a zároveň obaja rodičia majú záujem osobne sa o deti starať. Súd mal za to, že je v záujme oboch maloletých nariadenie striedavej starostlivosti, pričom aj z ich výsluchu vyplynulo, že deti majú s oboma rodičmi dobrý vzťah, rady s nimi trávajú čas, a hoci v prípade predošlého bývania otca existovali priestorové obmedzenia, ktoré deti vnímali, tento nedostatok však pominul vzhľadom na to, že ku dňu rozhodnutia súdu bol už otec presťahovaný do nového bytu, kde aktuálne býva. Zo správy kolízneho opatrovníka bolo preukázané, že otec má vytvorené pre striedavú starostlivosť dobré podmienky, pretože maloleté deti budú mať u otca svoju spoločnú izbu, čo vzhľadom na ich vek považuje súd za postačujúce. Podľa názoru súdu striedavá osobná starostlivosť bude aj viac vyhovovať osobnosti oboch detí, i keď si to bude vyžadovať aj aktívny prístup rodičov, aby akceptovali úlohu druhého rodiča v živote detí a jeho zodpovednosť. Mal za to, že striedavá starostlivosť zaistí potreby maloletých lepšie ako výlučná starostlivosť matky, ktorú táto navrhovala, keďže z dokazovania nevyplývalo, že by niektorý aspekt záujmu maloletých, vymedzený v čl. 5 Zákona o rodine, bol zabezpečený lepšie v prípade, že by maloleté boli zverené len do matkinej výlučnej osobnej starostlivosti. Preto súd obe maloleté zveril do striedavej starostlivosti rodičov a režim striedania upravil na týždňovej báze striedania a počas letných prázdnin na dvojtýždňovej báze; v tejto otázke súd prihliadol na návrh kolízneho opatrovníka, osobitne tiež upravil ostatné prázdniny a sviatky. Pokiaľ matka navrhovala, aby maloleté boli zverené do jej výlučnej osobnej starostlivosti, resp. tvrdila, že rovnocenná starostlivosť otca neznamená 1:1, súd konštatoval, že matka počas konania neposkytla súdu žiadne opodstatnené vysvetlenie tohto návrhu, prečo by nemohli alebo nemali byť maloleté u detí rovnocenne u otca ako u matky.

3. O výživnom rozhodol súd podľa ustanovení § 62 ods. 1 až 6, § 75 ods. 1 a 76 ods. 1 Zákona o rodine. Výživné súd neurčil, keď z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že obaja rodičia majú rovnakú životnú úroveň, ktorá je orientovaná okolo ich podnikateľských aktivít. Rodičia majú v zásade formálne pracovné úväzky, resp. formálne odmeny za výkon funkcie v štatutárnom orgáne alebo orgánoch ich spoločností. Uvedené preto nezohľadňoval ako základ pre stanovenie vyživovacej povinnosti k maloletým. Tým, že obaja rodičia podnikajú tak, že majú kapitálovú účasť prevažne v tých istých spoločnostiach, kde sú buď rovnocenní alebo približne rovnocenní spoločníci, prípadne ich vlastnia nepriamo cez inú spoločnosť, súd dospel k tomu, že ich majetkové pomery sú rovnaké a ich schopnosť dosahovať a zabezpečovať príjem je v zásade rovnaká. Súd bral do úvahy, že uvedená otázka nie je závislá len od toho, že rodičia majú kapitálovú účasť, ale hlavne od toho, že ako vyplynulo z daňových priznaní a účtovných závierok zverejnených v registri účtovných závierok, tieto spoločnosti dosahujú z podnikateľskej činnosti úhrny zdaniteľných príjmov na úrovni spolu 70.878,46 eur, resp. základ dane tvorí spolu: 109.657,69 eur a celkovo aktíva týchto spoločností za r. 2020 dosahovali sumu 1.183.175 eur, mal súd za to, že uvedené dostatočne postačuje pre prijatie záveru, že prostredníctvom účasti v týchto spoločnostiach sú rodičia spôsobilí dosahovať príjmy (a tým aj zabezpečovať vyživovaciu povinnosť pre obe deti) rovnocenne a to napriek tomu, že výplata na zisku spoločností bola voči rodičom realizovaná len zo spoločnosti I., J.. Spoločnosti, v ktorých rodičia pôsobia generujú také tržby a obraty, ktoré vytvárajú obom rodičom takú životnú úroveň, ktorú možno u oboch hodnotiť ako rovnakú. Preto súd pristúpil k tomu, že rozhodol podľa § 62 ods. 6 zákona o rodine a výživné počas trvania striedavej starostlivosti neurčil a súd v tomto smere nevyhovел matke, požadujúcej určenie výživného a tvorbu úspor. Vzhľadom na to, že súd nerozhodol o výživnom, pre vylúčenie pochybností súd zároveň rozhodol, že prípadné výdavky na školné a záujmové krúžky maloletých budú hradíť obaja rodičia každý v polovici a pre vylúčenie budúcich sporov upravil aj otázku, ktorý rodič bude poberať rodinné prídavky a daňový bonus, ktoré rozdelil medzi matku a otca. Súd nevykonal dôkaz preskúmaním pomerov otca (bolo navrhnuté oboznámiť výpisy z bankových účtov otca) a preskúmaním majetkových pomerov priateľky

otca, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, súd však dospel k záveru, že uvedené dokazovanie by bolo nadbytočné, pretože význam by malo, ak by existovala pochybnosť o tom, že toto spolužitie zakladá zníženie životnej úrovne na strane maloletých. V danom prípade ale potreby maloletých sú dostatočne, ba až nadštandardne zabezpečené a súd so zreteľom na majetkové pomery otca nemá žiadnu pochybnosť o tom, že by zo strany otca boli potreby maloletých akokoľvek otcom čo i len čiastočne nezabezpečené len preto, že žije v spoločnej domácnosti s priateľkou, p. J. K., teda uvedené spolužitie a prípadné vynakladanie výdavkov na domácnosť, v ktorej otec aktuálne žije, nijako neznižuje životnú úroveň detí a nemá na zabezpečovanie ich potrieb a výživy žiaden vplyv. Zároveň s poukazom na § 24 ods. 1 v spojení s § 36 ods. 1 Zákona o rodine súd rozhodol, že zastupovať maloletých a spravovať ich majetok budú obaja rodičia, keď nevyplývajú z vykonaného dokazovania dôvody pre iné rozhodnutie o tejto otázke. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

4. Proti tomuto rozsudku v časti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvoze (výroky II. až VII.) podala v zákonnej lehote odvolanie matka, ktorá súdu vytýkala, že neskúmal dostatočne či zverenie maloletých do striedavej osobnej starostlivosti je skutočne v záujme oboch detí, a či tak budú lepšie zaistené ich potreby, aký je vplyv striedavej starostlivosti na deti a prípadné dôsledky. Nevzal do úvahy, že deti boli v čase vyhlásenia rozsudku reálne viac ako jeden rok vo faktickej starostlivosti matky a od odchodu otca zo spoločnej domácnosti sa jeho styk s oboma deťmi realizoval tak, že kopíroval jeho záujem o styk s deťmi, t.j. dva dni v týždni po tri hodiny a až po podaní návrhu na súd začal otec v úmysle neuhrádzať žiadne výživné, účelovo deklarovať záujem tráviť s deťmi viac času. Aj potom mu matka v styku s deťmi nikdy nebránila, práve naopak, deti u otca začali prespávať, absolvovali s ním lyžovačku, avšak vzhľadom na prevažnú mieru starostlivosti od ich narodenia zo strany matky, sú na ňu prirodzene viac naviazané. Rozhodnutím o striedavej osobnej starostlivosti dochádza k zásadnej zmene v doterajšej forme starostlivosti o deti a to bez akejkoľvek postupnej prípravy maloletých, čo nie je súladné so záujmami detí. Súd tiež pochybil, keď napriek rodičom nariadenému výchovnému opatreniu nevyčkal na jeho realizáciu a záverečnú správu, hoci splnenie účelu výchovného opatrenia malo predchádzať meritórnemu rozhodnutiu, čím sa dopustil vady konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd sa nezaoberal ani opakovane vysloveným názorom maloletých, že chcú so svojou matkou stráviť viac času ako s otcom, neodôvodnil vhodnosť striedavej starostlivosti práve v rovnomernom rozsahu 50:50, nevysvetlil prečo nie je vhodná iná forma napr. 60:40 alebo 70:30 a to hoci len dočasne, čo by zároveň umožnilo postupné prispôsobenie detí. Súdom nastavená striedavá osobná starostlivosť je pre maloleté deti aktuálne nevyhovujúca, otec neprihliada na prania detí, odopiera im aspoň telefonický kontakt s matkou a deti prichádzajú domov frustrované a sklamané, navyše sa matke zdôverili, že otcova družka na ne kričí a aj z uvedeného dôvodu nechcú k otcovi chodiť viac ako na dva dni.

5. V ďalšom odvolateľka vytýkala súdu porušenie práva na spravodlivý proces, keď nedodrжал zákonom ustanovený postup pri vykonávaní dôkazu - výsluchu maloletých detí dňa 23.03.2022. Právnej zástupkyňi matky, napriek jej písomnej žiadosti o vyhotovenie a poskytnutie zvukového záznamu z výsluchu maloletých, bolo zo strany súdu prvej inštancie oznámené, že „zvukový záznam z výsluchu maloletých detí súd nebude poskytovať stranám konania a to na základe nesúhlasu konajúceho súdu a aj z dôvodu, že maloleté deti vyjadrili svoj nesúhlas so zverejňovaním tohto zvukového záznamu“. Následne dňa 29.03.2022 súd vydal uznesenie č.k. 7P/18/2021-800, ktorým rozhodol, že odmieta prístup účastníkom konania k zvukovým záznamom z výsluchu maloletých detí. Súd na pojednávaní konanom dňa 31.03.2022 dokonca ani neoboznámil obsah výsluchu maloletých a až nahliadnutím do súdneho spisu po vydaní rozsudku matka zistila, že z výsluchu maloletých detí nebola vyhotovená zápisnica, ale len úradné záznamy, z ktorých absolútne nie je zrejmé, čo konkrétne bolo obsahom výsluchu detí. Súd porušil povinnosti vyplývajúce z ustanovení § 98 a § 99 CSP. Matka poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.06.2018 sp.zn. 5Cdo/103/2018, z ktorého vyplýva, že účastník konania musí mať možnosť oboznámiť sa s dôkazmi predloženými súdu, ako aj možnosť vyjadriť sa k existencii obsahu a autenticite predložených dôkazov. Súd preto pochybil pokiaľ odmietol prístup účastníkom konania k zvukovým záznamom z výsluchu maloletých detí a pochybil tiež keď nezaznamenal tento výsluch vo forme zápisnice v zmysle § 99 CSP, ale len o výsluchu spísal akési úradné záznamy, ktoré nepopisujú podstatný obsah jednotlivých vyjadrení detí, vrátane presného znenia položených otázok. Tieto úradné záznamy nie je možné považovať za dôkazné prostriedky a nie je možné o ne oprieť súdne rozhodnutie. Zodpovedné osoby sú povinné zabezpečiť informovanosť maloletých detí o ich práve vyjadriť vlastný názor ku všetkým skutkovým okolnostiam týkajúcim sa súdneho konania, pričom maloleté deti musia byť vhodným spôsobom upovedomené o následkoch nimi vyjadrených

tvrdení a prejavenej vôle. ESLP opakovane vyslovil záver, že súčasťou chápania spravodlivého súdneho konania je aj právo účastníka konania byť oboznámený s vykonanými dôkazmi a právo vyjadriť sa k nim. Súd teda svojim nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkom uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dopustil sa vady konania, ktorá zakladá odvolací dôvod podľa § 365 ods. 2 CSP, v dôsledku čoho je potrebné zrušiť nielen napadnutý rozsudok ale i samotné uznesenie vydané dňa 29.03.2022, ktoré rozsudku predchádzalo.

6. Súd podľa matky pochybil aj v časti neurčenia výživného, nesprávne vyhodnotil príjmy a majetkové pomery rodičov, nesprávne a neúplne zistil skutočný stav, nevysporiadal sa s tvrdeniami matky ohľadom finančnej situácie a nekalého hospodárenia zo strany otca, správania otca k spoločným financiám patriacim do BSM a celkovej životnej úrovne oboch rodičov, ktorá je u otca neporovnateľne vyššia. Neobstojí konštatovanie súdu o rovnakej životnej úrovni rodičov, pretože majetok i financie (firemné aj súkromné) vždy spravoval otec a matka k financiám a bankovým účtom nemala nikdy prístup, otec matku vždy finančne vydeľoval. Pri odchode zo spoločnej domácnosti jej vzal všetku finančnú hotovosť a prestal jej prispievať na výživu maloletých detí sumou 1.000 eur. Zo spoločného sporiaceho účtu previedol vtedajší zostatok vo výške 100.000 eur na svoj bankový účet, ku ktorému matka nemala prístup. Čo sa týka vyplatených dividend zo spoločnosti I. J. na bankový účet banky vo výške 23.479 eur, išlo o aktivitu zo strany otca zjavne a výlučne pre účely súdneho konania. Nikdy v minulosti žiadne z obchodných spoločností nevyplácali matke dividendy. Všetky financie spravoval otec a jemu boli aj poukazované. Matka inými finančnými prostriedkami nedisponuje. Nie je pravdivé ani konštatovanie súdu, že manželia ako účastníci konania majú aj príjmy z prenájmu troch bytov, pretože ide výlučne o príjem otca poukazovaný na jeho bankový účet. Súd pochybil keď nevykonal dôkaz preskúmaním pomerov otca výpismi z jeho bankových účtov a nepreskúmal majetkové pomery ani jeho priateľky J. K., s ktorou žije v spoločnej domácnosti, súd opomenul vyšetrovací princíp. Na základe uvedeného je matka presvedčená, že úprava rodičovských práv a povinností k maloletým na čas po rozvoде tak, ako je určená napadnutým rozsudkom, nezodpovedá aktuálne potrebám a záujmom maloletých a preto navrhla, aby odvolací súd v napadnutej časti rozsudok zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Otec navrhol napadnutý rozsudok ako správny v celom rozsahu potvrdiť. Odvolanie matky je podľa neho nedôvodné, v niektorých častiach zmätočné. Na jednej strane vytyka súdu odmietnutie prístupu účastníkom konania k zvukovému záznamu z výsluchov maloletých, a neoboznámenie dokonca ani jeho obsahu, na druhej strane mu zároveň vytyka, že v odôvodnení rozsudku nevysvetlil a nezaoberal sa opakovane vyslovovaným názorom oboch detí, že so svojou matkou chcú tráviť viac času ako s otcom. Nie je pritom zrejmé, na aký názor detí matka poukazuje, keď zároveň napáda skutočnosť, že nepozná obsah výsluchu maloletých. Výsluch maloletých detí súd vykonal zákonným spôsobom. Rozhodnutie súdu v otázke osobnej starostlivosti otec považuje za správne a matka ani v odvolaní svojimi argumentmi nepreukázala, prečo by deti mali byť zverené do jej osobnej starostlivosti a prečo by nemali byť zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Z rozsudku je zrejmé, že súd prihliadol na vyjadrenie detí, ktoré majú rady oboch rodičov a tiež prihliadol na zachovanie stability výchovného a sociálneho prostredia. Nie je pravdou, že deti sa viac ako jeden rok nachádzali v matkinej faktickej starostlivosti a že styk otca s deťmi kopiroval jeho záujem oň. Otec od začiatku konania poukazoval na to, že po odchode zo spoločnej domácnosti si matka ich deti privlastnila a napriek tomu, že sa snažil aj prostredníctvom mediátora s ňou dohodnúť, stretával sa s deťmi len vtedy, keď mu na to dala súhlas a v podstate iba plnil jej požiadavky, dôsledkom čoho bolo, že deti nemali ustálený režim, pretože nevedeli kedy budú s otcom, kedy s matkou, nevedeli kto príde po ne do školy, kto ich odvezie na krúžky a otec mal obavy z toho, že sa s matkou začnú pretekať kto prvý vyzdvihne deti zo školy. Od začiatku roka 2022 boli deti väčšinu času s matkou a s otcom 2 – 3 noci do týždňa, čo je však pre otca málo, matka ale nebola ochotná pristúpiť na žiadne ústupky. Tvrdenie matky, že by otec chcel byť s deťmi viac z dôvodu, aby sa vyhol plateniu výživného, je nepravdivé. To matka požadovala nadštandardné výživné na deti a navrhované sumy stále zvyšovala. Tvrdenia matky, že mu nebráni kontaktu s deťmi a rešpektuje ho ako rovnoprávneho rodiča, sú účelové už podľa toho, aký malý rozsah styku s otcom navrhovala v prípade zverenia detí do jej osobnej starostlivosti. V žiadnom prípade nie je možné súhlasiť tiež s tvrdením odvolateľky, že došlo k zásadnej zmene v doterajšej forme starostlivosti o deti, teda z faktickej starostlivosti matky po rovnomernú osobnú striedavú starostlivosť bez akejkoľvek postupnej prípravy detí. Deti neboli v osobnej starostlivosti matky, ale rodičia vykonávali striedavú starostlivosť približne od septembra 2021, avšak vzhľadom na to, že nebolo možné s matkou maloletých sa dohodnúť a otec nechcel deti stresovať, súhlasil preto s intervalmi, ktoré matka detí navrhla. Tvrdenie, že deti boli zverené

do striedavej starostlivosti bez akejkolvek postupnej prípravy je účelové, keďže sama opisuje priebeh postupnej adaptácie detí ako začali v domácnosti otca prespávať, ako s ním absolvovali lyžovačku. Kolízny opatrovník vykonal šetrenie pomerov otca v prenajatom byte na H. L. H. E. a následne dňa 31.03.2022 aj v jeho novej domácnosti. Deti sú v jeho domácnosti zvyknuté, pripravujú sa spolu do školy, hrajú sa, chodia na výlety a veľmi dobre si vychádzajú aj z jeho družkou a jej dcérou, pričom otec popiera, že by jeho družka na deti neustále kričala. Otec sa riadne snaží deti vychovávať a keď treba, musí im aj dohovoriť ako sa majú správať (upratať po sebe veci, odložiť tanier, jesť príborom a pod.), na čo niekedy reagujú tak, že u matky takéto povinnosti nemajú. Rovnako nepravdivé je obvinenie zo strany matky, že korumpuje deti „umelým ústretovým správaním“. Deti v skutočnosti korumpuje ich matka, ktorá im kupuje drahé darčeky, bol to jej nápad kúpiť obom deťom mobily, smart hodinky, keď sa synovi pokazil počítač, namiesto opravy mu kúpila nový a drahý, jej nápad je robiť deťom drahé narodeninové oslavy a kupovať drahé značkové oblečenie. Matka deti rozmaznáva, málo vychováva, nemusia si doma ani upratať, ani nič robiť. Otec je presvedčený, že pokiaľ si matka maloletých naďalej bude presadzovať vlastné záujmy a nie záujmy maloletých, nepomôže rodičom psychologická a ani iná intervencia. V ďalšom otec opísal ako sa rodičia stavali k starostlivosti detí od vyhlásenia napadnutého rozsudku, keď po bezproblémovom počítačnom týždňovom striedaní mu na stretnutí dňa 20.05.2022, kde plánovali doriešiť majetkové záležitosti po rozvoде, matka detí nečakane navrhla, že s doterajším týždňovým striedaním detí nesúhlasí a navrhla, že deti budú s ním od piatka do nedele, s čím otec nesúhlasil, k dohode rodičov nedošlo a po podaní odvolania sa správanie matky ohľadom týždňového striedania detí zmenilo, čím sa vyostřil konflikt medzi rodičmi. Pokiaľ otec nespĺní matkine požiadavky a chce byť s deťmi v iné dni ako určí ona, končí sa to hysterickým matkiným správaním, ktorá privoláva policajtov a vôbec neberie ohľad na vystresované deti. Aktuálne je jeho stretávanie s deťmi v réžii výlučného rozhodovania matky, ktorá nerešpektuje právo detí na pravidelný a rovnocenný kontakt s otcom. Na základe uvedeného otec navrhol napadnutý rozsudok ako správny v celom rozsahu potvrdiť, považujúc rozhodnutie za správne aj v časti výživného, kde podľa neho súd vykonal dostatočné dokazovanie a vec správne posúdil. Pokiaľ by skutočne matka nemala prístup k žiadnym firemným a súkromným bankovým účtom, ako to tvrdí, určite by už ohľadom výživného dávno podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Matka tiež opomenula súdu uviesť napríklad tú skutočnosť, že otec stále v plnej výške uhrádza školné pre obe deti a hypotéku za dom, v ktorom matka s deťmi býva.

8. Matka v odvolacej replike zotrvala na podanom odvolaní, otec podľa nej reálne fakty vytrháva z kontextu a zámerne prekrúca vo svoj prospech. Podľa nej došlo pri výsluchu detí k porušeniu práva na spravodlivý proces. Skutočnosť, že deti nechcú tráviť s otcom tak veľa času ako s matkou, potvrdila matke aj psychologička ÚPSVaR pani A. G. s tým, že na pohovore konanom na ich úrade dňa 02.06.2022 obe deti znovu uviedli, že chcú byť s otcom menej času ako s matkou. Matka je presvedčená, že súdu poskytla dostatok dôvodov, pre ktoré zverenie maloletých do výlučnej starostlivosti jedného z rodičov nie je porušením práva dieťaťa na kontakt s oboma rodičmi, ako to mylne tvrdí otec. Jedným z týchto dôvodov je akceptovanie vôle a názoru oboch detí. Pravdou je, že o deti sa od narodenia primárne vždy starala matka. Obe deti sú v pravidelnom každotýždňovom kontakte s otcom a preto jeho tvrdenia, že nemohol participovať na bežných každodenných záležitostiach detí, sú zjavne účelové a zavádzajúce. Poukazovanie zo strany otca na zhoršenie výsledkov detí v škole považuje matka za absurdné a v celom rozsahu za nepravdivé. U otca deti zanedbávajú školské povinnosti, nerobia si domáce elektronické úlohy, keďže u otca nemajú ani počítač a otec im neumožňuje navštevovať krúžky. Tvrdenia otca v celom rozsahu vykresľujú jeho charakter a morálny kredit. Dôkazom pasívnej agresivity voči matke sú jednoznačne zámerné a preukázané uvádzanie nepravdivých tvrdení súvisiacich s domnelým bránením otcovi v styku s maloletými. Nepravdivý je aj opis priebehu styku s deťmi v máji 2022, pričom matka podáva vlastnú verziu toho, akým spôsobom otec deti vyzdvihuje zo školy. Matka popiera tvrdenia otca, že by deti boli v jeho domácnosti zvyknuté, pripravovali sa spolu do školy a veľmi dobre vychádzali aj s otcovou družkou a jej dcérou. Deti nemôžu byť za takú krátku dobu u otca zvyknuté, navyše tam nemajú ani základné školské pomôcky, nepripravujú sa na vyučovanie a matke sa sťažujú, že na nich otcova družka neustále kričí. Matka na druhej strane popiera tvrdenie otca, že by ona deti len rozmaznávala a všetko im dovolila. Tiež matka nemá vedomosť, že by kolízny opatrovník vykonal šetrenie v domácnosti otca na H. L. H. E., pokiaľ by tomu tak bolo, spísal by sa o šetrení záznam a bol by súčasťou súdneho spisu. Kolízny opatrovník vykonal šetrenie v domácnosti až po tom, ako sa otec presťahoval na K. L. H. E.. Tvrdenia otca o tom, že matka vyvoláva incidenty a privoláva policajnú hliadku, sú podávané skreslene, pričom matka podáva vlastnú verziu, ktorá je celkom odlišná. Pokiaľ ide o výchovné opatrenie, to matka apelovala na úrad, aby sa začalo realizovať, pričom k jeho realizácii došlo až dňa 06.06.2022, hoci malo predchádzať meritórnemu rozhodnutiu. Matka je naďalej presvedčená, že

otec trvá na striedavej starostlivosti výlučne z dôvodu neuhrádzania výživného. Otec nepoprel žiadne z tvrdení matky ohľadom finančnej situácie účastníkov, nekalého hospodárenia zo strany otca a celkovej životnej úrovne oboch rodičov a matka na svojich tvrdeniach uvádzaných v odvolaní zotrváva.

9. Otec v odvolacej duplike rovnako zotrvával na predchádzajúcom vyjadrení. Skutočnosť, že deti nemali od augusta 2022 ustálený režim, je dôsledkom toho, že styk otca s deťmi prebiehal výlučne podľa určovania matky. Keď sa otec odmietol naďalej tomuto podrobovať, prerástlo to do konfliktných situácií, z ktorých niektoré matka riešila privolaním polície, čoho svedkami boli aj maloletí. Vzhľadom k zhoršovaniu situácie v priebehu odvolacieho konania rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 20CoPno/5/2022-937 zo dňa 10.08.2022 o návrhu matky a otca na nariadenie neodkladného opatrenia tak, že dočasne zveril obe deti do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorá sa bude realizovať tak, že maloletí budú v starostlivosti matky každý nepárny týždeň od pondelka od 16:00 hod. do nasledujúceho pondelka párneho kalendárneho týždňa do 16:00 hod. a v osobnej starostlivosti otca každý párny kalendárny týždeň od pondelka od 16:00 hod. do nasledujúceho pondelka nepárneho kalendárneho týždňa do 16:00 hod. a to do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Nariadením neodkladného opatrenia sa situácia výrazne zastabilizovala, pri odovzdávaní maloletých v školskom zariadení zároveň nedochádza k stretnutiu rodičov, čo tiež prispelo k upokojeniu situácie. Keďže deti už navštevujú školské zariadenie, týždenný interval realizácie striedavej osobnej starostlivosti sa ukázal ako omnoho praktickejší, nie je tu potreba striedania počas pracovného týždňa a každý z rodičov mal možnosť stráviť s deťmi čas nielen počas pracovných dní, ale aj v čase pracovného pokoja. Od zastabilizovania striedania v týždňových intervaloch sa ani raz deti nepýtali ako dlho s otcom budú, kedy pôjdu k matke, nehovorili, ani nenaznačili, že by im týždeň u otca bol veľa. Deti sa presúvajú od jedného rodiča k druhému len raz týždenne a to v kludnej atmosfére bez stresu. Počas leta absolvovali rodičia s matkou súdom nariadené výchovné opatrenie najskôr osobitne každý z rodičov, následne mali rodičia spoločné sedenia. Na rozdiel od matky (ktorá verbalizovala návrh na realizáciu striedavej starostlivosti takým spôsobom, aby sa v jeden týždeň deti striedali medzi rodičmi dvakrát a druhý týždeň dokonca trikrát ako alternatíva súčasného stavu), otec poznamenáva, že práve súčasný systém striedania po celých kalendárnych týždňoch považuje za jednoduchý, praktický a vyhovujúci potrebám detí, preto navrhol rozsudok potvrdiť.

10. V priebehu odvolacieho konania doručila matka súdu ďalšie vyjadrenie, v ktorom uviedla, že otcove tvrdenia nereflektujú skutkový stav, otec účelovo neuvádza žiadne zo zmien v správaní detí po začatí realizovania striedavej osobnej starostlivosti. Deti po návrate po týždni od otca k matke, sú nadmieru plačlivé, dožadujú sa jej fyzickej prítomnosti a blízkosti, domáhajú sa spánku v jej prítomnosti, mal. A. opakovane vyslovuje sklamanie a frustráciu z toho, že nikto nepočúval jeho názor, že nechce chodiť k otcovi na tak dlho, maloletá B. sa začala pomočovať a to aj v čase, keď je u otca, uzavrela sa do seba a odmieta uvedené komunikovať. Podľa názoru matky zmeny v správaní maloletých naznačujú ich nespokojnosť, aktuálne realizovaný rozsah styku je pre deti neprimeraný. Oba problémy otec bagatelizuje, má za to, že deti si zvyknú. Pokiaľ otec tvrdí, že deti u neho nehovorili, ani nenaznačili, že im je týždeň s otcom veľa, matka pravdivosť tohto tvrdenia posúdiť nevie, môže však posúdiť prejavy maloletých. Neodkladné opatrenie nariadené odvolacím súdom stabilizovalo výlučne situáciu medzi rodičmi, nestabilizovalo však situáciu a prežívanie samotných detí. Obe deti opakovane prezentovali aj kolíznej opatrovníčke v súdnom konaní, že by si žiadali skrátiť dĺžku pobytu u otca na tri, štyri dni. Matka uvádza, že zo záverečnej správy zo dňa 12.09.2022 z psychologického poradenstva vyplýva, že otec bol poučený aby si všímal emocionálne prejavy detí, nebagatelizoval ich, komunikoval s deťmi a zohľadňoval ich potreby. Matka je toho názoru, že súd neprihliadal vo svojom rozhodnutí na názory maloletých, rozhodol v rozpore s ich záujmom a nariadená forma starostlivosti im spôsobuje neprimeraný stres. V záverečnej správe ÚPSVaR Bratislava psychológ konštatoval, že zohľadnenie najlepšieho záujmu detí vyžaduje v súčasnej situácii práve stabilizáciu režimu starostlivosti, či už bude vo forme 7/7 alebo 3/4. Uznesením krajského súdu bol dočasne nariadený režim starostlivosti vo forme 7/7, pričom psychologička ÚPSVaR Bratislava vyslovila potrebu následne vyhodnotiť túto formu striedania, nakoľko je to veľmi individuálne.

11. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní neboli podané.

12. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie podal včas oprávnený subjekt (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ďalej len CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok

prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia ústneho odvolacieho pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

13. Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo rozhodovanie o rozvode manželstva rodičov maloletých detí a o úprave výkonu ich práv a povinností k maloletým deťom pochádzajúcim z ich manželstva.

14. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť, či boli splnené podmienky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému spôsobom určeným v rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým maloleté deti zveril na čas po rozvode do striedavej osobnej starostlivosti rodičov v týždňových intervaloch a osobitne upravil výkon osobnej starostlivosti každého z rodičov počas sviatkov a prázdnin, vo výroku III., ktorým výživné na deti neurčil, ako aj v ostatných závislých výrokoch IV. až VII. a napokon i v závislom výroku VIII. o trovách konania.

15. Odvolací súd preskúmal správnosť postupu a napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a po oboznámení sa s obsahom rozhodnutia, odvolacou argumentáciou i celým obsahom spisu konštatuje, že rozsudok v napadnutých výrokoch je vecne správny, keď prvoinštančný súd v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na zistenie skutočného stavu veci, výsledky tohto dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil, pričom dospel v podstatných veciach k správnym skutkovým zisteniam a súčasne vec i správne právne posúdil. Odvolací súd sa plne stotožňuje s podstatou odôvodnenia napadnutého rozsudku (§ 387 ods. 2 CSP) a ani s prihliadnutím na odvolaciu argumentáciu matky nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dopĺňa nasledovné:

16. Vychádzajúc z obsahu podaného odvolania, podstatou odvolacej argumentácie matky boli predovšetkým pochybenia súdu, ktorý jej mal nesprávnym procesným postupom znemožniť uskutočňovanie procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a potom tiež nedostatky v skutkových zisteniach súdu a jeho právnom posúdení veci.

17. Porušenie práva na spravodlivý proces postupom súdu prvej inštancie videla odvolateľka predovšetkým v tom, že súd nedodrжал zákonom ustanovený postup pri vykonávaní dôkazu, ktorým bol výsluch maloletých detí, keď súd odmietol prístup účastníkom konania k zvukovým záznamom z výsluchu, nebola z neho vyhotovená žiadna zápisnica a obsah výsluchu nebol ani oboznámený na pojednávaní, takže účastníci konania nemali žiadnu možnosť s dôkazmi sa oboznámiť, ani sa vyjadriť k existencii obsahu a autenticite dôkazov, nemajú ani možnosť zistiť, či pri výsluchu boli dodržané práva maloletých. Okrem toho vytýkala súdu, že súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, nedostatočne sa vysporiadal s otázkou vhodnosti striedavej starostlivosti vzhľadom na skutočnosti tvrdené matkou, neodôvodnil vhodnosť striedavej starostlivosti práve v rovnomernom rozsahu, nezaoberal sa opakovane vysloveným názorom maloletých detí a nevysvetlil, prečo je práve ním zvolené riešenie v ich najlepšom záujme.

18. V zmysle čl. 24 Charty základných práv Európskej únie pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa (ods. 2).

19. V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

20. Podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

21. Podľa § 116 CMP ak sa to neprieči účelu konania, súd je povinný informovať o prebiehajúcom konaní maloletého, ktorý je s prihliadnutím na rozumovú a vôľovú vyspelosť schopný pochopiť jeho význam a objasniť mu dôsledky súdneho rozhodnutia vo veci.

22. Podľa § 38 ods. 1, 2 CMP, ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vypeľosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

23. Dieťaťu sa poskytuje možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho týka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2016, sp.zn. 5 Cdo 492/2015). Treba ale zdôrazniť, že nie je možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESLP vo veci C. proti Fínsku zo dňa 9. mája 2006 č. 18249/02, body 57- 59).

24. Dieťa má právo byť informované o prebiehajúcom konaní a jeho dôsledkoch, pričom zákon zdôrazňuje, že sa tak má stať v rozsahu a spôsobom, ktorý bude zodpovedať jeho veku ale aj psychickej vyzretosti. Je výlučne na zväžení konajúceho súdu, v akom rozsahu a akým spôsobom zabezpečí dieťaťu jeho právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 116 CMP tak, aby to zodpovedalo najlepšiemu záujmu dieťaťa. Nie je nevyhnutné, aby súd dieťa detailne oboznamoval so všetkými aspektmi súdnej veci, ktorá sa ho týka, ale má mu vec objasniť do takej miery, aby to bolo pre dieťa postačujúce na sformulovanie vlastného názoru. Súd musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu dbať predovšetkým na to, aby jeho postupom pri zisťovaní názoru dieťaťa nedošlo k zbytočnému stretu a psychickej záťaži dieťaťa, osobitne to platí u detí predškolského veku. Preto nie je vhodné prianie dieťaťa zisťovať priamymi otázkami, ale posudzovať ho komplexne najmä formou nepriamych otázok.

25. Pokiaľ ide o prvú výhradu odvolateľky týkajúcu sa nezákonnosti postupu súdu v súvislosti vykonávaním dôkazu, odvolací súd po preskúmaní obsahu spisového materiálu žiadne porušenie procesných ustanovení zo strany súdu nezistil.

26. Keďže súd rozhodoval o otázkach osobnej starostlivosti rodičov k maloletým, pristúpil k zisťovaniu názoru maloletých okrem iného aj formou priameho vypočutia detí súdom. Podľa obsahu spisu a vychádzajúc zo zvukovej nahrávky zo zisťovania názoru maloletých súdom mal odvolací súd za to, že prvoinštančný súd postupoval v súlade s § 116 CMP, vypočul maloletých za prítomnosti ich kolíznej opatrovníčky, pričom pokiaľ ide o spôsob vedenia výsluchu, z ktorého bol vykonaný zvukový záznam (tvoriaci súčasť elektronického súdneho spisu), odvolací súd nezistil zo strany súdu prvej inštancie žiadne pochybenia. Deti boli primeraným spôsobom poučené a s ohľadom na ich vek im boli vysvetlené dôvody ich vypočutia, pohovor s deťmi bol vedený správne, pričom odvolací súd nemal dôvod prvoinštančnému súdu nič zásadné vytýkať.

27. Pokiaľ matka namietala v súvislosti so zisťovaním názoru maloletých porušenie ustanovení § 98, 99 CSP o vykonávaní dôkazných prostriedkov, odvolací súd jej ani v tomto nemohol dať za pravdu. Z tohto úkonu sa musí urobiť zvukový záznam (§ 98 CSP), zápisnica sa však spisovať nemusí, všeobecne platí, že súd ju spíše vtedy, ak to považuje za vhodné a účelné, ako vyplýva z ustanovenia § 99 CSP. Súd prvej inštancie v danej veci správne postupoval, keď vyhotovil zvukový záznam a uznesením rozhodol o odmietnutí prístupu účastníkom k zvukovým záznamom z výsluchu maloletých detí. Zneprístupnenie zvukového záznamu nebolo porušením práva rodičov na spravodlivý proces nakoľko neumožnenie rodičom oboznámiť sa s obsahom predmetného dôkazu bolo rešpektovaním najlepšieho záujmu detí a ochrana ich práv zo strany súdu. Nie je totiž možné vylúčiť, že vzhľadom na rivalitu rodičov v otázke starostlivosti o deti by mohli maloletí niesť následky za vyjadrenie svojho názoru v podobe niektorej z foriem psychickeho nátlaku zo strany niektorého rodiča (vyčítanie, nepríjemné komentáre, obťažovanie vyzvedajúcimi otázkami so žiadosťou o zdôvodnenie vyjadreného názoru, prípadné vyhrážanie, vydieranie, ohováranie druhého rodiča a pod.). Odvolací súd pripomína, že v prípade vykonania pohovoru s maloletým dieťaťom za účelom zisťovania jeho názoru nejde o výsluch účastníka alebo svedka a postup súdu sa nespravuje preto ustanoveniami vzťahujúcimi sa na takéto dokazovanie. V tejto súvislosti sa žiada poukázať na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. mája 2020 sp. zn. 2Cdo/74/2020, ktorý uviedol nasledovné: V posudzovanej veci s odkazom na

vyššie citované zákonné ustanovenia, s poukazom na najlepší záujem dieťaťa ako základné kritérium pri všetkých úkonoch súdu, ktoré sa týkajú detí, za zohľadnenia čl. 5 písm. g/ Základných zásad Zákona o rodine dovolací súd dospel k záveru, že v prípade zvukových záznamov z pohovorov s maloletými deťmi sledujúc uvedenú zásadu, implementovanú do Základných princípov mimosporového konania (čl. 4 CMP) nie je možné automaticky aplikovať ustanovenie § 98 ods. 2 CSP. Vzhľadom na absenciu osobitného ustanovenia v tomto smere v rozhodujúcom procesnom predpise (CMP) má dovolací súd za to, že za použitia čl. 3 ods. 2 Základných princípov CMP a v súlade s ustanoveniami čl. 1, 2 a 4 Základných princípov CMP s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, postup rodičov detí v konaní, ich pretrvávajúci rodičovský konflikt a prežívanie maloletej preukázané v konaní, že v dôsledku vyhovenia žiadosti otca by mohlo dôjsť k neprípustnému vystaveniu maloletej konfliktu lojality a následnému pocitu viny, preto súdy nižších inštancií postupovali správne, keď otcovi maloletej nesprístupnili záznamy z jej výsluchu, a teda námietka dovolateľa je v tejto časti nedôvodná.“ Rovnako sa k uvedenej otázke postavil Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5CdoR/3/2023 zo dňa 29.03.2023, pričom zhodne so záverom najvyššieho súdu tam vysloveným je tento právny záver možné analogicky aplikovať aj v súdnej veci. Je plne v súlade s najlepším záujmom maloletých, predovšetkým v kontexte ich vystavovania konfliktu lojality k rodičom, že rodičia neboli oboznámení s obsahom pohovorov s maloletými. Pokiaľ matka súdu vytykala absenciu zápisnice z vypočutia maloletých, je treba pripomenúť, že v zmysle ustanovenia § 99 ods. 1 CSP sa o procesných úkonoch spisuje zápisnica vtedy, ak to súd považuje za vhodné a účelné, preto ak súd zápisnicu nevyhotovil, nedošlo takýmto postupom k porušeniu žiadnej povinnosti a s prihliadnutím na vyššie spomínanú ochranu práv maloletých v súvislosti s ich vystavením konfliktu lojality k rodičom by spísanie zápisnice o ich výsluchu bolo kontraproduktívne. V procese zisťovania názoru maloletých tak nemožno konštatovať žiadne procesné nedostatky, preto námietky odvolateľky v tomto smere považoval odvolací súd za neopodstatnené.

28. Ani v ďalšom odvolací súd nedal matke za pravdu, keď nezistil, že by rozhodnutie trpelo ňou vytykanými nedostatkami odôvodnenia. Odvolací súd mal za to, že rozhodnutie má všetky náležitosti vyžadované ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku, je z neho dostatočne zrejmé, čo navrhoval každý z rodičov, aké skutočnosti tvrdil a aké dôkazy označil, súd jasne a výstižne vysvetlil, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty účastníkov konania, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy aj ako vec právne posúdil. Odvolací súd pripomína, že obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

29. Z ustanovenia § 24 Zákona o rodine vyplýva, že ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa, pričom ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov, musí súd skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

30. Súd prvej inštancie sa týmto náležite riadil, keď vzhľadom na prejavovaný záujem oboch rodičov o vykonávanie osobnej starostlivosti o maloleté deti skúmal vhodnosť takejto formy starostlivosti. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku, súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania preukázané, že obaja rodičia sú spôsobilí vychovávať maloleté deti a na strane žiadneho z nich nebola zistená zdravotná nespôsobilosť alebo iná prekážka, ktorá by mu bránila maloleté deti vychovávať. Aj z výsluchu maloletých vyplynulo, že obe maloleté deti majú s oboma rodičmi dobrý vzťah, radi trávajú čas s oboma rodičmi, hoci v prípade predošlého bývania u otca deti vnímali priestorové obmedzenia,

súd konštatoval, že tento aspekt už pominul vzhľadom na to, že ku dňu rozhodnutia súdu bol už otec presťahovaný do nového bytu. I zo správy kolízneho opatrovníka mal súd preukázané, že otec má vytvorené pre striedavú starostlivosť dobré podmienky. Súd mal za to, že je v záujme oboch maloletých nariadenie striedavej starostlivosti, tento model starostlivosti bude podľa neho aj viac vyhovovať osobnosti oboch detí a striedavá starostlivosť zaistí potreby maloletých lepšie ako výlučná starostlivosť matky, ktorú táto navrhovala. K výhradám matky súd uviedol, že z dokazovania nevyplývalo, že by niektorý aspekt záujmu maloletých, vymedzený v čl. 5 Zákona o rodine bol zabezpečený lepšie v prípade, že by maloleté boli zverené len do výlučnej osobnej starostlivosti matky. Súd poukázal na to, že v rámci striedavej osobnej starostlivosti nebude narušená ani stabilita výchovného prostredia, bude rovnako zachovaná možnosť maloletých detí rozvíjať zručnosti a schopnosti na krúžkoch a iných voľnočasových aktivitách, striedavá starostlivosť nenaruší sociálne prostredie maloletých, pretože rodičia žijú v jednom meste a preto priatelia, susedia, blízka rodina, záľuby nebudú narušené a toto prostredie zostane zachované bez ohľadu na to, kto bude v rámci striedavej starostlivosti práve starostlivosť zabezpečovať. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že striedavá starostlivosť bude v záujme maloletých detí, bude tak zaistené ich právo na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Režim striedania starostlivosti upravil súd v súlade s návrhom otca, a založil ho (s výnimkou prázdnin a sviatkov, ktoré upravil osobitne) na týždňovej báze striedania a počas letných prázdnin na dvojtyždňovej báze; v tejto otázke súd prihliadol i na návrh kolízneho opatrovníka. Záverom poukázal na to, že pokiaľ matka navrhovala, aby maloleté boli zverené do jej výlučnej osobnej starostlivosti, resp. tvrdila, že rovnocenná starostlivosť otca neznamená 1:1, súd konštatoval, že matka počas konania neposkytla súdu žiadne opodstatnené vysvetlenie tohto návrhu, prečo by nemohli byť maloleté deti rovnocenne u otca ako u matky, preto návrhy matky súd nemohol akceptovať pre nedostatočnú oporu v dokazovaní.

31. S uvedeným odôvodnením prvoinštančného súdu sa odvolací súd plne stotožňuje. Pokiaľ matka namietala, že pri rozhodovaní veci súd neprihliadal na názor maloletých detí, odvolací súd jej nedal za pravdu. Predovšetkým treba uviesť, že súd na názor detí prihliadal. Pohovorom s maloletými zisťoval vzťah detí k oboom rodičom a ich pohľad na pobyt v domácnosti otca i matky, z čoho jednoznačne vyplynulo, že deti majú rady oboch rodičov, s otcom sa bez problémov stretávajú, aj keď pobyvajú u neho niekoľko dní po sebe nemajú s tým žiadny vážny problém, pričom práve vyjadrenia detí, z ktorých vyplýva ich pozitívny postoj k otcovi potom spolu s ostatnými vykonanými dôkazmi poskytli súdu východisko pre jeho záver o vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti. I keď rozhodnutie nekopíruje presne pranie maloletých vyjadrené v konaní, uvedená skutočnosť neznamená, že rozhodnutie treba považovať za nesprávne. Hľadanie najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa nemá byť redukované len na samotné zistenie a kopírovanie vôle alebo predstavy maloletého, ale jeho názor má byť zohľadnený ako jeden z relevantných faktorov pri rozhodovaní. Pranie dieťaťa totiž síce treba považovať za zásadné vodítko pri hľadaní jeho najlepšieho záujmu za predpokladu, že je dieťa dostatočne rozumovo a emocionálne vyspelé, avšak je potrebné zdôrazniť, že nie je možné, aby súd prvej inštancie postoj maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzal a aby svoje rozhodnutie založil iba na jeho želaní, nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov. Súd v danom prípade bral do úvahy všetky relevantné okolnosti, okrem iných i rozumovú a emocionálnu vyspelosť maloletých detí, ich vek či mieru objektivity ich postoja a nezistil žiadne skutočnosti svedčiace proti striedavej osobnej starostlivosti rovným dielom zo strany každého rodiča a zároveň tu vzhľadom na už realizované pobyty detí u otca nebol ani žiadny relevantný dôvod na určitú „prechodnú úpravu“, požadovanú matkou, ktorá by nastavila maloletých postupne na striedavú starostlivosť.

32. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania aj odvolací súd v tomto prípade považoval zhodne so súdom prvoinštančným striedavú osobnú starostlivosť o deti v rovnakom rozsahu u každého rodiča za zodpovedajúcu najlepšiemu záujmu maloletých a rovnako považoval za optimálny interval striedania po týždňoch, zvolený súdom prvej inštancie. Tento sa nepochybne javí ako praktickejší a hlavne menej zaťažujúci maloleté deti, než by tomu bolo u častého striedania domácností po troch či štyroch dňoch, hlavne u školopovinných detí (odhliadnuc od skutočnosti, že navrhovaný model jeden týždeň 3 dni u otca a 4 dni u matky a v ďalšom týždni naopak, t.j. 4 dni u otca a 3 dni u matky je neakceptovateľný už z dôvodu, že pri takomto striedaní by vždy mal deti u seba každý víkend ten istý rodič). Deti navyše majú tento systém zabehnutý, sú tiež už vyššieho veku než v čase rozhodovania prvoinštančného súdu a tak argumentácia matky ohľadom ich naviazanosti na ňu aktuálne neobstojí. Svoje tvrdenia ohľadom prejavov maloletých po návrate od otca, ktoré podľa názoru matky naznačujú nevhodnosť aktuálne nastaveného rozsahu osobnej starostlivosti, matka ničím nepreukázala, pričom otec tvrdí opak a síce,

že takto nastavená starostlivosť sa osvedčila, deti sú u neho spokojné a nikdy neprejavili nevdôľu s uvedeným rozsahom starostlivosti, ani sa k matke nepýtajú. Odvolací súd tak nevidel dôvod považovať súdom nastavený režim striedavej osobnej starostlivosti za neprimeraný alebo rozporný s najlepším záujmom maloletých.

33. Za žiadnu vadu v postupe súdu nemožno považovať ani to, že súd nečakal na výsledok nariadeného výchovného opatrenia. Jeho účel bol totiž iný, než zabezpečenie východiska pre rozhodnutie súdu o spôsobe osobnej starostlivosti. Uvedené opatrenie malo poskytnúť psychologické poradenstvo rodičom za účelom zlepšenia ich komunikácie a akceptovania role druhého rodiča, čiže jeho zámerom bolo zlepšiť kvalitu vzťahov v porozvodovej situácii. Rozhodnutie vo veci samej však nebolo nijako podmienené realizovaním takéhoto opatrenia, ktoré predstavuje iba podporný nástroj súdu na celkové ozdravenie vzťahov medzi rodičmi a ich nasmerovanie na to, aby ustúpili od presadzovania osobných potrieb a sústredili sa na záujmy spoločných maloletých detí. Preto skutočnosť, že toto opatrenie nebolo v čase vydania rozsudku realizované, nemala na rozhodovanie súdu vo veci samej žiadny vplyv. Výsledky vykonaného dokazovania bez ďalšieho postačovali na vyslovenie záveru o vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti a o tom, že rodičia sú ohľadom výchovy maloletých schopní konštruktívnej komunikácie. Ostatne, ani realizácia súdom nariadeného opatrenia, ktoré bolo medzičasom ukončené, nijakým zásadným spôsobom neprispela k dohode rodičov ohľadom vhodného modelu osobnej starostlivosti, pričom súdu doručená záverečná správa z psychologického poradenstva rodičov ani s ohľadom na tam konštatované nebola spôsobilá rozhodnutie odvolacieho súdu ovplyvniť. Odvolací súd však apeluje na otca, aby sa riadil pokynmi psychológa a viac si všimával emocionálne prejavy detí, nebagatelizoval ich, komunikoval s deťmi a zohľadňoval ich potreby.

34. Odvolací súd uzatvára, že pri preskúmaní rozhodnutia súdu prvej inštancie sa sústredil primárne na posúdenie otázky, či preskúmané rozhodnutie súdu je v najlepšom záujme maloletých detí (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa), či boli za účelom zistenia najlepšieho záujmu dieťaťa zhromaždené všetky potrebné dôkazy, či hodnotenie dôkazov zodpovedalo princípom zakotveným v Listine základných práv a slobôd a ustanoveniam procesných predpisov a či bolo rozhodnutie riadne a dostatočne odôvodnené. Dospel pritom k záveru, že súd prvej inštancie tieto požiadavky naplnil a s prihliadnutím na okolnosti prípadu dospel k správne rozhodnutiu. V danom prípade je striedavá osobná starostlivosť tak ako bola nastavená, nepochybne v najlepšom záujme maloletých detí, ktoré k obom rodičom majú silné citové väzby, obaja rodičia majú predpoklady pre výkon osobnej starostlivosti a obaja majú aj záujem o deti sa starať a takýmto spôsobom bude optimálne zabezpečený zdravý fyzický a psychický vývoj maloletých.

35. Za správne považoval odvolací súd rozhodnutie i v otázke výživného na maloleté deti, kde súd v tomto prípade výživné neurčil, keď dospel po vykonanom dokazovaní k záveru, že obaja rodičia majú približne rovnakú životnú úroveň. I v tejto časti súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na zistenie skutočného stavu veci, výsledky tohto dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil, pričom dospel k správnym skutkovým zisteniam a súčasne vec i správne právne posúdil. Odvolací súd sa s jeho odôvodnením stotožňuje a s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP konštatuje správnosť jeho dôvodov. Na doplnenie dodáva iba nasledovné:

36. Podľa § 62 ods. 6 Zákona o rodine, ak je maloleté dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, súd pri určení výživného prihliadne na dĺžku striedavej osobnej starostlivosti každého rodiča alebo súd môže rozhodnúť aj tak, že počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov výživné neurčuje.

37. Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť (§ 62 ods. 1 Zákona o rodine). Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (§ 62 ods. 2 Zákona o rodine). Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť (§ 62 ods. 4 Zákona o rodine). Pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného (§ 75 ods. 1 prvá veta Zákona o rodine). Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je zákonnou povinnosťou zaťažujúcou obidvoch rodičov bez ohľadu na to, či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho. Zahŕňa v sebe komplexné uspokojenie životných potrieb dieťaťa, ktoré sú potrebné pre jeho všestranný

telesný a duševný vývoj, a trvá až do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Rozvod alebo rozchod rodičov nič nemení na tom, že na zabezpečení úhrady potrieb detí sa primárne podieľajú obaja rodičia, a že ich vyživovacia povinnosť k deťom pretrváva v zásade v rovnakom rozsahu. Rozsah tohto druhu vyživovacej povinnosti je daný právom dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Kritériá, ktoré sa uplatňujú pri určení jeho rozsahu, sú jednak odôvodnené potreby oprávneného ako aj schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Z toho vyplýva, že rodičia sa podieľajú na výžive svojho dieťaťa tak, ako to zodpovedá schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom každého z nich, a že sa pritom dopĺňajú tak, aby odôvodnené potreby dieťaťa boli náležite zabezpečené.

38. V preskúmvanej veci bol odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie si zabezpečil dostatok podkladov pre posúdenie schopností, možností a majetkových pomerov na strane oboch rodičov, životnej úrovne otca i matky, ako aj odôvodnených potrieb maloletých detí. Súd vykonané dôkazy náležite vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti, svoje úvahy premietol do odôvodnenia rozsudku, v ktorom uviedol ako posúdil pomery na strane rodičov, z akých príjmov a akého majetku u nich vychádzal a ako posúdil životnú úroveň matky a otca. Neurčenie výživného súd riadne odôvodnil, keď mal za to, že s ohľadom na ich (spoločné) podnikateľské aktivity sú obaja rodičia spôsobilí dosahovať príjmy rovnocenne a spoločnosti, v ktorých rodičia pôsobia generujú také tržby a obraty, ktoré vytvárajú obom rodičom životnú úroveň, ktorú možno hodnotiť ako rovnakú. Odôvodnenie je zrozumiteľné, v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania aj so zásadami formálnej logiky, preto ani nemožno polemizovať s jeho skutkovými závermi, ktoré majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, s ktorým sa stotožňuje. K námietkam matky, že súd sa nevysporiadal s jej tvrdeniami ohľadom nekalého hospodárenia zo strany otca a jeho správania k spoločným financiám patriacim do BSM odvolací súd uvádza, že uvedené otázky neboli pre toto rozhodnutie relevantné, pričom tvrdenie matky, že nemala prístup k žiadnym firemným a súkromným bankovým účtom táto nepreukázala. Nedôvodná je aj námietka, že súd neskúmal majetkové pomery otcovej priateľky, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, keďže vzhľadom na príjmy otca nie je spolužitie s družkou spôsobilé ovplyvniť jeho životnú úroveň ani zabezpečovanie potrieb maloletých (ktoré sú nadštandardne zabezpečené), preto dokazovanie v uvedenom smere by bolo nevhodné a vzhľadom na ostatné vykonané dôkazy nemohlo mať ani relevantný vplyv na rozhodnutie súdu v časti výživného.

39. Ďalšie argumenty odvolateľky odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, keď i podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov. Na ďalšiu argumentáciu už nespôsobilí ovplyvniť posúdenie veci a zachádzajúcu do zbytočných podrobností, s ktorou sa už vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia prvoinštančný súd, preto odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

40. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II. až VIII. v celom rozsahu z dôvodu vecnej správnosti podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP potvrdil.

41. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP a § 52 CMP.

42. Senát odvolacieho súdu rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, prípadne má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok. Exekúciu vykoná ten exekútor, ktorého v návrhu na vykonanie exekúcie označí oprávnený a ktorého jej vykonaním poverí súd, ak osobitný predpis alebo tento zákon neustanovuje inak (§ 29 zákona č. 233/1995 Z.z.).

Podľa štvrtej časti CMP (§ 370 až 391) sa postupuje pri výkone rozhodnutia, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP). Podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých upravuje vyhl. MS SR č. 207/2016 Z.z.